

Wspomnienie o Marii Lefeld-Sosnowskiej (1934–2019)

Z ogromnym żalem i bólem żegnamy Marysię Lefeld-Sosnowską, zmarłą nagle 18 kwietnia 2019 r. Była naszym serdecznym, życzliwym i wyrozumiałym przewodnikiem po meandrach fizyki rentgenowskiej.

W 1974 r. została kierownikiem Zakładu Rentgenowskich Badań Strukturalnych (ZRBS), utworzonego z Pracowni Rentgenowskiej Zakładu Fizyki Ciała Stałego IFD UW. W 1981 r. nastąpiła zmiana nazwy zakładu na Zakład Badań Strukturalnych (ZBS), w którego skład weszła grupa zajmująca się badaniami rozpraszania i dyfrakcji neutronów. M. Lefeld-Sosnowska z wielkim sukcesem kierowała tym zakładem do 1997 r, kiedy przekazała go w ręce swojego wychowanka.

Całe swoje życie naukowe związała z Wydziałem Fizyki UW i fizyką promieni X, a w szczególności z metodami topografii rentgenowskiej. Pracę magisterską wykonała jeszcze w Pracowni Rentgenowskiej Zakładu Ciała Stałego Instytutu Fizyki Doświadczalnej, a w latach pięćdziesiątych prowadziła badania uporządkowania grafitów sztucznych w związku z ich zastosowaniem w reaktorach jądrowych. Prace te były cytowane jeszcze w roku 2013. Zjawiska anomalnej absorpcji promieni X oraz krzywe odbić w kryształach Si dla przypadku Lauego były podstawą doktoratu uzyskanego w 1965 r.

Pod Jej kierownictwem zbudowana została pierwsza w Polsce kamera do topografii rentgenowskiej typu transmisyjnego. Na podstawie doświadczeń Zakładu i pod przewodnictwem M. Lefeld-Sosnowskiej skonstruowano w kolejnych latach uniwersalną kamerę dyfrakcyjną Langa do topografii transmisyjnej i odbiciowej. Dzięki tej bazie aparaturowej, z udziałem M. Lefeld-Sosnowskiej, rozwinięto badania defektów sieci krystalicznej za pomocą topografii przekrojowej. W roku 1979 M. Lefeld-Sosnowska uzyskała stopień doktora habilitowanego.

Była inicjatorką szerokiej współpracy krajowej i zagranicznej, w szczególności z francuskim Laboratoire de Minéralogie-Cristallographie (LMC), Université Marie et Pierre Curie (Paris VI), gdzie odbyła w latach sześćdziesiątych staż naukowy. Wspólna praca i badania ZBS i LMC były kontynuowane przez wiele lat i zaowocowały wieloma publikacjami pracowników Zakładu. Wielu wychowanków M. Lefeld-Sosnowskiej z sukcesem kontynuowało współpracę zagraniczną w światowych laboratoriach i uniwersytetach.

Przez wiele lat prowadziła zajęcia z dyfrakcji promieni X w Pracowni Fizycznej dla Zaawansowanych, którą także osobiście kierowała. Kształciła też studentów wyższych lat w ramach studiów specjalistycznych w dziedzinie fizyki promieni X. Prowadziła cieszący się dużym uznaniem wykład „Podstawy dyfrakcji promieni X i neutronów”, a także wykłady monograficzne i specjalistyczne z fizyki promieni X dla studentów ostatnich lat studiów. Wychowała wielu magistrów, licencjatów i doktorów.

Ogromne zaangażowanie Marii Lefeld-Sosnowskiej w pracę naukową było przykładem dla wielu wychowanków, a Jej pogoda ducha i życzliwość sprawiły, że będzie zawsze w naszych sercach i wdzięcznej pamięci.

Grzegorz Kowalski